

การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย
: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา
THE ADMISSIBILITY OF FORENSIC EVIDENCE IN THE CRIMINAL CASE OF THAILAND
: A CASE STUDY ESPECIAL BIOLOGICAL EVIDENCE FOLLOWS JUDGMENT OF THE
SUPREME COURT

ศรันยภัทร เสียงสูง^{1*} และ กมล สุปรียสุนทร¹
Sarunyaphat Sieangsung^{1*} and Kamol Supreyasunthorn¹

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ฎีกาที่ศาลฎีกาตัดสินถึงที่สุดแล้วด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการวิจัยพบว่า 1. แนวทางการรับฟังพยานหลักฐาน โดยพยานหลักฐานที่ศาลรับฟังได้แก่ 1.1) พยานเอกสาร 1.2) พยานบุคคล 1.3) วัตถุพยาน ประกอบด้วย 1) วัตถุพยานทั่วไป (Physical Evidence) 2) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological Evidence) 1.4) ผู้ชำนาญการพิเศษ และ 2. หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานพบว่า 2.1) หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานตามหลักวิชาการมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ส่วน 2.2) หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งค่า IOC ที่ใช้ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านี้อาจจะต้องปรับปรุงหรือตัดหลักเกณฑ์ข้อนั้นๆ ทิ้ง

ABSTRACT

This research aims to study about guidelines and rules towards the admissibility of forensic evidence in the criminal case of Thailand: a case study in especially biological evidence follows the Judgment of Supreme with the methods of content analysis and IOC. The results of this research were show as followed: 1. to study about guidelines towards the admissibility of forensic evidence, evidences using for consideration of the court were as followed: 1.1) document evidences 1.2) witness 1.3) physical evidences such as: 1) general physical evidence 2) biological evidences and 1.4) senior professional and 2. To study about rules towards the admissibility of forensic evidence, the results were as followed: 2.1) the admissibility of forensic evidence follows to academic Term had the IOC about 0.67-1.00 2.2) rules towards the admissibility of forensic evidence in the criminal case follows the Judgment of Supreme Court had the IOC about 0.67-1.00. In case of the IOC of any rules is under 0.50, adjustment or abandon for the rules must be occurring.

Key Words: Admissibility, Forensic Sciences, Supreme Court

*Corresponding author; e-mail address: bms_rsu@hotmail.com

¹สาขาวิชาอาญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี 12000

¹Program in Criminology and Criminal Justice Administration, Institute of Public Administration, College of Government, Rangsit University, Pathum Thani, 12000

คำนำ

ในปัจจุบันปัญหาการเกิดอาชญากรรมได้เกิดขึ้นอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของคดีอาญาหรือคดีแพ่ง ซึ่งการที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้นเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจะต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานมายืนยันให้สามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน ในปัจจุบันประเทศที่พัฒนาแล้วเช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศในทวีปยุโรปหรือประเทศสหรัฐอเมริกา ได้นำเอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาพัฒนาใช้ในการพิสูจน์หลักฐานต่างๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องแท้จริงตามหลักการทางวิทยาศาสตร์เพื่อติดตามเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย บางครั้งในคดีบางคดีที่เกิดขึ้นไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้จึงจำเป็นต้องมีหลักฐานเข้ามาช่วยในการจับผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งหลักฐานที่ว่านั้นก็เป็หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ประกอบไปด้วยวัตถุพยานบุคคล วัตถุพยานเอกสารและพยานวัตถุ มีส่วนสำคัญมากในการที่จะช่วยในการนำผู้กระทำความผิดมาจับโทษซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เหล่านี้เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์หรือวิจัยในทางกฎหมาย ถือว่าพยานหลักฐานเหล่านี้เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาลเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้คือหากคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริงให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจหรือว่าได้ตรวจวิเคราะห์ ได้วิจัยสังเกตเหตุการณ์หรือสิ่งของต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ นี้ก็คือพยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในกระบวนการยุติธรรมยุคใหม่ที่มุ่งเน้นพิสูจน์การกระทำความผิดของคนร้ายโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ซึ่งการตรวจพิสูจน์หลักฐาน (Criminalistics) ก็เป็นสาขาหนึ่งที่สำคัญมากในการสืบสวนสอบสวนทางนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science Investigation) หรือ CSI ที่กำลังโด่งดังเป็นภาพยนตร์ซีรีส์ในขณะนี้ ไม่ว่าจะในสหรัฐอเมริกาหรือในประเทศไทยและปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยก็ให้ความสำคัญต่อพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก เพราะเราปรับเปลี่ยนจากระบบกล่าวหาอย่างในอดีตมาสู่ระบบพิสูจน์การกระทำความผิดที่รับฟังพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์เป็นสำคัญ

ในปัจจุบันส่วนใหญ่ในคดีต่างๆ คู่ความแต่ละฝ่ายจะกล่าวอ้างพยานหลักฐานทางด้านวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการแขนงต่างๆ เข้ามาในคดี ซึ่งสอดคล้องกับระบบการค้นหาคำความจริงที่ เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและเทคโนโลยีที่ช่วยทำให้ระบบการค้นหาคำความจริงมีความถูกต้อง แม่นยำมากยิ่งขึ้น เป็นผลทำให้ศาลต้องการความรู้พิเศษในวิทยาศาสตร์หรือวิทยาการแขนงต่างๆ ที่จะมาใช้ในการทำความเข้าใจพยานหลักฐานเหล่านั้น เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจของศาลใน การซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างเป็นธรรม ในคดีอาญาส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับหลากหลายสาขาวิชาอยู่แล้วในตัวเอง ดังนั้นในคดีประเภทนี้จึงมีประเด็น ข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องด้วยวิทยาศาสตร์ ที่อาจเรียกได้ว่า “สหสาขาวิชา” เลยทีเดียว ทำให้พยานหลักฐานที่ยกขึ้นอ้างในคดีจึงมีความเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และวิทยาการแขนงต่างๆ อยู่เกือบตลอดเวลาจึงเป็นเหตุผลที่สำคัญที่ศาลจะต้องมีผู้ที่มีความรู้พิเศษเกี่ยวในเรื่องเหล่านี้หรือที่เรียกว่า “พยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witness)” มาคอยให้ความช่วยเหลือแก่ศาลในการทำความเข้าใจ ตั้งคำถาม เชื่อมโยงความจริงจากพยานหลักฐาน

สู่ประเด็นข้อพิพาท แห่งคดีเพื่อให้ศาลสามารถชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานในการพิจารณาพิพากษาคดีได้อย่างยุติธรรม (ปรัชญา บุญประเสริฐและคณะ, 2554)

วิธีการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) โดยทำการศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ คำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้วและเป็นคดีที่ประสบความสำเร็จในการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้รับการตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยามาใช้ประกอบการพิจารณาคดีความ โดยแหล่งข้อมูลที่ได้ส่วนใหญ่เป็นแหล่งข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวม ค้นคว้า คำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินสิ้นสุดแล้ว ซึ่งนำมาจากเว็บไซต์ของศาลฎีกาซึ่งเป็นระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (Deka 2007) ที่เกี่ยวข้องกับคดีทางนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งเน้นเฉพาะวัตถุพยานหลักฐานทางชีววิทยา การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกตามวัตถุประสงค์โดยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทยของศาลฎีกา ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความสัมพันธ์สอดคล้องระหว่างหลักเกณฑ์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยคำนวณจากสูตรค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์สังเคราะห์คำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินถึงที่สุด ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานซึ่งเป็นพยานหลักฐานที่ศาลฎีกายอมรับฟังในการพิจารณาคดีโทษในชั้นศาล โดยผลการวิจัยพบว่า 1) พยานเอกสาร ประกอบด้วย เอกสารนำสืบประกอบคำรับสารภาพของจำเลย บันทึกคำให้การของผู้ร้องทุกข์ บันทึกคำให้การของผู้เสียหาย การบันทึกภาพเสียงและวีดิทัศน์ การถ่ายรูป สมุดบันทึกการจับกุม ภาพถ่าย เอกสารผลการตรวจพิสูจน์น้ำอสุจิ เลือด ดีเอ็นเอ จากห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เอกสารผลการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เอกสารรายงานผลการตรวจวัตถุพยานคดีความผิดทางเพศ เอกสารผลการตรวจชันสูตรบาดแผลของแพทย์ รายงานชันสูตรของแพทย์ รายงานการตรวจจักษุเวช รายงานการตรวจพิสูจน์หารหัสพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) รายงานการตรวจร่างกายและตรวจภายใน เอกสารผลการตรวจพิสูจน์หมู่โลหิตเอกสารระบุเหตุการณ์ตาย 2) พยานบุคคล ประกอบด้วย คำให้การจากพนักงานสอบสวน คำให้การจากพนักงานอัยการ คำรับสารภาพความผิดของจำเลย คำให้การของพยานบุคคล คำให้การของผู้เสียหาย การเบิกความของผู้เสียหายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดเป็นขั้นเป็นตอนสมเหตุสมผล ประจักษ์พยาน การชี้สถานที่เกิดเหตุ การตรวจจากสถานสถานที่เกิด 3) พยานวัตถุ ประกอบด้วย 3.1) วัตถุพยานทั่วไป (Physical Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้จากสิ่งไม่มีชีวิต เช่น มีด อาวุธปืน นาฬิกา เสื้อผ้าที่ผู้เสียหายสวมใส่ ขวานเป็อนโลหิต เสื้อผ้าของจำเลยยังเปรอะเปื้อนโลหิตของผู้ตายหรือผู้เสียหายเสื้อ กางเกง รองเท้าเป็อนโลหิต กางเกงชั้นใน เตียงนอน หมอน ผ้าปู

ที่นอน ฤกษ์ยามอนามัย 3.2) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งมีชีวิตหรือเป็นส่วนของสิ่งมีชีวิตมาก่อนเช่น เส้นผม โลหิต คราบโลหิต รอยนิ้วมือ คราบอสุจิ เส้นขนบริเวณอวัยวะเพศ รอยขีดข่วน รอยถลอก รอยถูกเล็บมือข่วน และ 4) ผู้ชำนาญการพิเศษ ประกอบด้วยผู้ชำนาญการพิเศษสถาบันนิติเวชวิทยา นักจิตวิทยา แพทย์ นักนิติวิทยาศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์

และจากการศึกษาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์คำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินถึงที่สุด ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ถึงหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามหลักวิชาการ พบว่า หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ส่วนหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา พบว่า หลักเกณฑ์ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่ง ค่า IOC ที่ใช้ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านี้อาจจะต้องปรับปรุงหรือตัดหลักเกณฑ์ข้อนั้นๆ ทิ้ง

สรุป

การศึกษาเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางและหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. แนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

1.1) พยานเอกสาร หมายถึง ข้อความที่บันทึกไว้ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดและไม่ว่าจะบันทึกในวัสดุใดที่สามารถสื่อหรือแสดงความหมายของสิ่งที่บันทึกไว้ให้ศาลเข้าใจได้ ข้อความนั้นจะเป็นตัวอักษร ตัวเลข เครื่องหมาย สัญลักษณ์ จะเกิดขึ้นด้วยการเขียน พิมพ์ แกะสลัก และจะทำลงบนกระดาษ ผ้า ผืนหนัง ก้อนหิน ไม้ โลหะก็ได้ทั้งสิ้น ขอเพียงแต่เสนอพยานนั้นเพื่อสื่อความหมายที่บันทึกอยู่ในพยานชิ้นนั้น บางครั้งจึงสืบสวนระหว่างพยานเอกสารกับพยานวัตถุเช่น นำสืบว่าข้อความที่สลักลงบนก้อนหินมีความหมายอย่างไร เป็นการนำสืบข้อความในก้อนหินในฐานะเป็นพยานเอกสาร แต่ถ้านำสืบว่าได้มีการสลักข้อความไว้ที่ก้อนหินหรือไม่เป็นการนำสืบก้อนหินที่มีข้อความในฐานะเป็นพยานวัตถุ จากการสังเคราะห์คำพิพากษา คำสั่งคำร้อง และคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ตัดสินถึงที่สุด ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานได้ดังนี้ เอกสารนำสืบประกอบด้วยสารภาพของจำเลย บันทึกคำให้การของผู้ร้องทุกข์ บันทึกคำให้การของผู้เสียหาย การบันทึกภาพเสียงและวีดิทัศน์ การถ่ายรูป ภาพถ่าย สมุดบันทึกการจับกุม เอกสารผลการตรวจพิสูจน์น้ำอสุจิ ดีเอ็นเอ จากห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เอกสารผลการตรวจพิสูจน์หมู่โลหิต เอกสารผลการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เอกสารรายงานผลการตรวจวัตถุพยานคดีความผิดทางเพศ เอกสารผลการตรวจชันสูตรบาดแผลของแพทย์ รายงานชันสูตรของแพทย์ รายงานการตรวจอวัยวะเพศ รายงานการตรวจพิสูจน์หารหัสพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) รายงานการตรวจร่างกายและตรวจภายใน และเอกสารระบุเหตุการณ์ตาย

1.2) พยานบุคคล หมายถึง พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากคำเบิกความของบุคคลต่อศาลจะเห็นว่าผู้ที่มาเบิกความเป็นพยานเรียกว่า พยาน (Witness) แต่ตัวบุคคลไม่ใช่พยานหลักฐาน ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงที่บุคคลผู้นั้นเบิกความต่อศาลต่างหากที่เป็นพยานหลักฐาน แม้ศาลจะได้บันทึกคำเบิกความไว้ในเอกสารก็ยังคงเรียกว่าเป็น “พยานบุคคล” แต่หากนำเอกสารที่บันทึกถ้อยคำพยานนั้นไปใช้ในคดีเรื่องอื่นพยานหลักฐานนั้นก็เรียกว่า “พยานเอกสาร” อาจกล่าวได้ว่าพยานบุคคลเป็นพยานที่สำคัญที่สุดโดยเฉพาะในคดีอาญา และแม้ในคดีแพ่งที่ใช้เอกสารเป็นพยานมากก็ตามก็ต้องอาศัยพยานบุคคลเบิกความเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในเอกสารนั้น ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานได้ดังนี้ คำให้การจากพนักงานสอบสวน คำให้การจากพนักงานอัยการ คำรับสารภาพความผิดของจำเลย คำให้การของพยานบุคคล คำให้การของผู้เสียหาย การเบิกความของผู้เสียหายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างละเอียดเป็นขั้นเป็นตอนสมเหตุสมผล ประจักษ์พยาน การชี้สถานที่เกิดเหตุ และการตรวจจากสถานสถานที่เกิด

1.3) พยานวัตถุ หมายถึง สิ่งใดๆ ที่เสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลตรวจดูมิใช่การอ่านหรือพิจารณาข้อความในวัสดุนั้นเช่น นำสืบมัดที่คนร้ายใช้แทงผู้ตายว่ามีความกว้างยาวเท่าใดนำสืบบาดแผลบนตัวผู้เสียหายว่าเป็นกรณีเสียโฉมหรือไม่ (โสภณ รัตนกร, 2542) ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานได้ดังนี้ 3.1) วัตถุพยานทั่วไป (Physical Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้จากสิ่งไม่มีชีวิต เช่น มัด อาวุธปืน นาฬิกา เสื้อผ้าที่ผู้เสียหายสวมใส่ ขวานเป็อนโลหิต เสื้อผ้าของจำเลยยังเป็อนโลหิตของผู้ตายหรือผู้เสียหายเสื้อ กางเกง รองเท้าเป็อนโลหิต กางเกงชั้นใน เตียงนอน หมอน ผ้าปูที่นอน ถุงยางอนามัย 3.2) วัตถุพยานทางชีววิทยา (Biological Evidences) เป็นวัตถุพยานที่ได้มาจากสิ่งมีชีวิตหรือเป็นส่วนของสิ่งมีชีวิตมาก่อนเช่น เส้นผม โลหิต คราบโลหิต รอยนิ้วมือ คราบอสุจิ เส้นขนบริเวณอวัยวะเพศ รอยขีดข่วน รอยถลอก รอยถูกเล็บมือข่วน

1.4) ผู้ชำนาญการพิเศษ หมายถึง ผู้ใดโดยอาชีพหรือมิใช่ก็ตาม มีความชำนาญพิเศษในการใดๆ เช่น ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ ฝีมือ พาณิชยการ การแพทย์หรือกฎหมายต่างประเทศ และซึ่งความเห็นของเขาเหล่านั้นอาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี ในการสอบสวน ใ้สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา อาจเป็นพยานในเรื่องต่างๆ เป็นต้นว่าตรวจร่างกายหรือจิตของผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลย ตรวจลายมือ ทำการทดลองหรือกิจการอย่างอื่น ๆ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ถึงแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานได้ดังนี้คือ ผู้ชำนาญการพิเศษสถาบันนิติเวชวิทยา นักจิตวิทยา แพทย์ นักนิติวิทยาศาสตร์ และนักวิทยาศาสตร์

2. หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความสอดคล้องของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา พบว่าหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่ง ค่า IOC ที่ใช้ได้จะต้อง ≥ 0.50 ขึ้นไปจึงจะใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านี้อาจจะต้องปรับปรุงหรือตัดหลักเกณฑ์ข้อนั้นๆ ทิ้ง ซึ่งหลักเกณฑ์ในการรับฟังประกอบด้วย ข้อ 2 พยานหลักฐานทั้งพยานบุคคล พยานวัตถุและพยานพหุติเหตุแวดล้อมที่มีความแน่นอนหนาแน่นคง เป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ใช้ในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงและพิพากษาลงโทษจำเลย ข้อ 6 พฤติการณ์ตามพยานหลักฐานที่น่าสืบประกอบคำรับสารภาพ คำให้การของจำเลยมีน้ำหนักเพียงพอที่ทำให้ศาลเชื่อ ศาลรับ

ฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยว่าจำเลยการกระทำผิดจริงได้ ข้อ 9 การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานที่ได้กระทำตามหลักวิชานิติวิทยาศาสตร์โดยผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ ทำให้มีน้ำหนักในการรับฟังและสามารถลงโทษจำเลยได้ ข้อ 10 รายงานการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมหรือวัตถุพยานทางชีววิทยาเป็นพยานหลักฐานสำคัญ ทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้และ ข้อ 11 หลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นหลักฐานทางวิชาการที่น่าเชื่อถือทำให้ศาลรับฟังและพิพากษาลงโทษจำเลยได้

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

นายความ ได้เสนอข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ไม่ควรทิ้งระยะเวลาหรือทิ้งช่วงการเก็บวัตถุพยาน เนื่องจากจะทำให้พยานหลักฐานบางส่วนถูกทำลายไปหรือทำให้ได้พยานหลักฐานที่ไม่น่าเชื่อถืออย่างเพียงพอ 2) ควรมีวิธีการตรวจสอบการได้มาซึ่งพยานหลักฐานได้มาโดยชอบหรือมิชอบ เพราะอาจมีการสับเปลี่ยนกันระหว่างการขนส่งพยานหลักฐาน ถ้าสามารถตรวจสอบได้ก็จะทำให้พยานหลักฐานแต่ละชนิดมีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น

อัยการ ได้เสนอข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ควรระวังในเรื่องของการวิเคราะห์และความน่าเชื่อถือของข้อมูล 2) ควรมีเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลควรประกอบด้วยผู้ที่ปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรม อาจจะต้องคณะกรรมการมา 1 ชุด ซึ่งประกอบด้วยนักวิทยาศาสตร์และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด 3) ควรคำนึงถึงประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ 4) ควรคำนึงถึงสอดคล้องของข้อมูลกับหลักการทางกฎหมาย

ผู้พิพากษา ได้เสนอข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) ควรพิจารณาพยานผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ในเรื่องของการจัดเก็บ การตรวจพิสูจน์ การวิเคราะห์ ซึ่งพิจารณาได้จากความรู้ ประสบการณ์ และอคติ (ถ้าหากมี) ของแต่ละคน 2) ไม่ควรมีการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว ควรมีการพิจารณาพยานหลักฐานอื่นๆ ประกอบด้วย 3) ควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์การครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody) ซึ่งมีความสำคัญต้องมีพยานหลักฐานอื่นมาสนับสนุน 4) เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมของรัฐ ควรมีการปรับตัวตามวิวัฒนาการความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์

นักนิติวิทยาศาสตร์ชำนาญการ ได้เสนอข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความสามารถในการเก็บและมีการระบุน้ำของวัตถุพยานเพื่อป้องกันการสับสน การสับเปลี่ยน และควรมีการลงชื่อของเจ้าหน้าที่คนเก็บ 2) หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุ การเก็บวัตถุพยานหลักฐาน และห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ดีเอ็นเอ เคมี ฟิสิกส์ เป็นต้น ควรมีความอิสระในการทำงานไม่ขึ้นกับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เพื่อป้องกันการแทรกแซงการทำงานจากหน่วยงานที่มีฐานะสูงกว่า 3) ควรจัดให้มีหน่วยงานที่ควบคุมมาตรฐานในการทำงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย 4) นายความ พนักงานสอบสวน อัยการ ผู้พิพากษาและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ควรมีความรู้พื้นฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และควรให้ความสำคัญของพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าพยานบุคคล

นักวิชาการ ได้เสนอข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้ 1) พยานหลักฐานทางชีววิทยานั้นเป็นวัตถุพยานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลหรือการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยหรือบุคคลได้ แต่ก็ไม่ใช่พยานหลักฐานเดียวที่ศาลจะเชื่อหรือใช้ในการลงโทษจำเลยจึงจำเป็นต้องอาศัยพยานหลักฐานอื่นประกอบการพิจารณาด้วยเสมอ

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

4.1) ควรทำการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของหลักเกณฑ์หลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

4.2) ควรทำการวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักของหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย

4.3) ควรนำหลักเกณฑ์ฯ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในกระบวนการยุติธรรม

4.4) ควรทำการวิเคราะห์หลักเกณฑ์ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Exploratory Factor Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มปัจจัยหรือหลักเกณฑ์ให้เหมาะสม โดยจัดตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน

4.5) ควรศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับการการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอื่นๆ ด้วยซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมาก

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.กมล สุปรียสุนทร ผู้พิพากษาประจำศาลฎีกาชั้นอากรกลางและอาจารย์พิเศษประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม วิทยาลัยบริหารรัฐกิจและรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นอย่างยิ่ง ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2553. **เทคนิคการสร้างเครื่องมือรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย.** (พิมพ์ครั้งที่ 7).

ศรีอนันต์การพิมพ์: กรุงเทพมหานคร.

ปรัชญา บุญประเสริฐและคณะ. 2554. **แนวทางในการจัดทำระบบพยานผู้เชี่ยวชาญในคดีสิ่งแวดล้อม.**

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

โสภณ รัตนากร. 2542. **คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน.** สำนักพิมพ์นิติบรรณการ: กรุงเทพมหานคร.